

УДК 378

© Чжан Цзе, 2022

<https://orcid.org/0000-0003-3045-7645>

<https://doi.org/10.34142/23128046.2022.53.11>

Чжан Цзе

РОЗВИТОК ФОРТЕПІАННОЇ ОСВІТИ В КНР У XX – НА ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ

Актуальність дослідження зумовлена потребою вивчення динаміки розвитку фортепіанної освіти в КНР, яка, як і музичне мистецтво в цілому, має важливе значення у формуванні гуманної особистості, збагаченні її духовного й культурного життя в умовах глобалізації. Метою статті є аналіз динаміки змін, що відбулися у розвитку фортепіанної освіти в КНР в межах періоду XX – початку XXI століття.

З метою вирішення поставленого завдання було використано такі методи дослідження, як: аналіз, синтез, конкретизація музичної та педагогічної літератури для визначення динаміки змін, що відбулися у розвитку фортепіанної освіти в КНР упродовж XX – на початку XXI століття; узагальнення та порівняння результатів дослідження різних учених щодо розгляду трансформацій, що відбулися в музичній культурі держави в цілому й фортепіанній освіті зокрема, що дозволило визначити чинники й провідні тенденції розвитку обраного нами історико-педагогічного феномену.

З'ясовано, що для розвитку фортепіанної освіти Китаю є характерними динаміка й наступність. У переліку провідних тенденцій, що характерні для процесу змін у фортепіанній освіті КНР упродовж обраного нами періоду виділяємо: поступове збільшення кількості музичних установ різних типів і форм власності, в яких суттєву увагу приділяється фортепіанній освіті (музична школа – музичне училище/коледж – консерваторія. Випускники консерваторії мали можливість продовжити власну освіту в аспірантурі); зростання кількості наукових праць із фортепіанного виконавства й музичної культури в цілому, що заклали основи фортепіанної педагогіки, сприяли підвищенню якості підготовки як молодих виконавців, так і музично-викладацьких кадрів (Хун Шикуй і Кай-цзи, Ляо Найсюн, Вей Тнге, Ін Шичжєн та ін.); особистісний вплив відомих в Китаї та за його межами музикантів-педагогів, які стали духовними лідерами свого покоління (Сяо Юмей, Цай Юаньпей, Дін Шанде, У. Леї, Ін Ченцзун та ін.); суттєве зростання участі випускників фортепіанних шкіл КНР у світових міжнародних конкурсах (Лю Ши Кунь, Лі Юньді, Сікіан Лі, Чен Са та інші).

Ключові слова: фортепіанна освіта, розвиток, тенденції, XX – початок XXI століття, зміни, КНР.

Zhang Jie. *The development of piano education in China in the 20th and early 21st centuries.* The relevance of the study is determined by the need to study the dynamics of the development of piano education in China, which, like musical art in general, is important in the formation of a humane personality, enriching its spiritual and cultural life in the conditions of globalization. The purpose of the article is to analyze the dynamics of changes that took place in the development of piano education in China within the period of the 20th to the beginning of the 21st century.

In order to solve the task, the following research methods were used: analysis, synthesis, specification of musical and pedagogical literature in order to determine the dynamics of changes that took place in the development of piano education in the PRC during the 20th - at the beginning of the 21st century; summarizing and comparing the results of the research of various scientists regarding the consideration of the transformations that took place in the musical culture of the country in general and piano education in particular, which made it possible to determine the factors and leading trends in the development of the historical-pedagogical phenomenon chosen by us.

It was found out that the development of piano education in China is characterized by dynamics and continuity. In the list of leading trends that are characteristic of the entire process of changes in piano education in the PRC during the selected period, we highlight: a gradual increase in the number of music institutions of various types and forms of ownership, in which significant attention is paid to piano education (music school – music school/college – conservatory. Graduates of the conservatory had the opportunity to continue their own education in graduate school); the increase in the number of scientific works on piano performance and musical culture in general, which laid the foundations of piano pedagogy, contributed to the improvement of the quality of training of both young performers and music teachers (Hung Shikui, Yi Kai-tseng, Liao Naixun, Wei Tngye, Ge Yued, Ying Shijien and others); the personal influence of well-known musicians-pedagogues in China and beyond, who became spiritual leaders of their generation (Xiao Yumei, Cai Yuanpei Ding Shande, W. Lei, Yin Chengzong, etc.); a significant increase in the participation of graduates of piano schools of the People's Republic of China in world international competitions (Liu Shi Kun, Li Yundi, Shiqian Li, Chen Sa and others).

Key words: piano education, development, trends, 20th – early 20th century, changes, China.

Результати ґрунтовних наукових досліджень і практика підготовки підростаючого покоління в провідних країнах світу й в Україні упродовж багатьох століть переконливо довели вагому роль музики у формуванні всебічно розвиненої й гармонійної особистості. Саме музиці, як відомо, відводять вагому роль у розвитку духовно-естетичної сфери людини, її творчих здібностей, талантів, формуванні національної свідомості і самосвідомості (Druhanova & Martynenko, 2015). Наголосимо, що з розвитком різних наук –

психології, педагогіки, спеціальної педагогіки й медицини, впливу музичних творів, вокального виконання й фольклору на формування емоційної та інтелектуальної культури, розвитку творчої уяви дитини приділяється все більше уваги.

Особливу значущість має музичне мистецтво в умовах глобалізації. Про це свідчить зростання уваги світової громадськості до вивчення ролі фортепіанної освіти й педагогіки в цілому, в якій віддзеркалюються як глибинні національні традиції, так і загальнолюдський контекст у формуванні гуманної особистості, збагаченні її духовного й культурного життя.

У переліку праць, в яких порушено певні аспекти обраної для дослідження проблеми, насамперед, привертають увагу роботи таких китайських дослідників, як-от: Вей Тінге, Ліан Маочунь, Ши Інчжао, Ван Юйхе, Хуан Пін та ін., в котрих розкрито динаміку змін у розвитку фортепіанного мистецтва в КНР; Бянь Мен, Ксу Келі, Тженг Чен-Лі та ін. – висвітлено теоретичні основи фортепіанної педагогіки; Бянь Мена, Ван Аньго, Дінь Шанде, Лі Інхая, Ма Вея, Сун Цзінаня – проаналізовано китайську музичну культуру в цілому й її фортепіанний доробок зокрема. Отже, попри наявність низки праць, автори яких порушують різні аспекти досліджуваного нами феномену, вважаємо за необхідне ще раз зупинитися на аналізі змін, що відбулися у розвитку фортепіанної освіти в КНР упродовж XX – на початку XXI століття.

Мета та завдання. *Мета дослідження* – проаналізувати процес розвитку фортепіанної освіти в КНР упродовж XX – початку XXI століття, виділити й охарактеризувати основні тенденції.

Методи дослідження. У процесі написання статті використано загальнонаукові методи (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення тощо), що дозволило розкрити ступінь дослідженості проблеми розвитку фортепіанної освіти в КНР в XX – на початку XXI століття; визначити чинники і висвітлити динаміку змін, що відбулися у розвитку обраного феномену; схарактеризувати тенденції, що притаманні для розвитку фортепіанної освіти в КНР в межах обраного нами періоду.

Результати. Аналіз праць, предметом вивчення яких стали музичні традиції КНР свідчить, що у китайській культурі музика завжди посідала почесне місце. Саме музиці відводилося вагоме значення у розвитку особистості. Витоки цього були закладені ще філософією Конфуція, який у переліку вимог освіченості на перше місце ставив саме мистецтво оволодіння музикою. Відомий китайський філософ передусім наполягав на мистецтві вміння слухати музику, а не тільки навчити грати на музичних інструментах. Схожі ідеї спостерігаємо й у даоських мислителів, що розмірковували про космічну

значущість музики, вплив її на природу й навпаки, її віддзеркалення в музиці. У віддалені часи з'являються й перші спеціальні заклади, що зобов'язувалися навчати музиці й готувати музикантів.

З розвитком виховних традицій і практик значущість музики у формування нового покоління тільки посилювалася. Особливого розвитку музична освіта в цілому й фортепіанна зокрема, набула у КНР у XX столітті. Про це зазначають дослідники історії становлення та розвитку фортепіанної педагогіки й школи, які, зокрема, наголошують, що цей період (XX ст. – Ц. Ч.) – «...час динамічного розвитку ...професійної фортепіанної школи». Витоки цього процесу, на думку Лань Сінь Дзюнь, пов'язані з «активним впливом західної традиції», але водночас, і зі «...збереженням національної самобутності» (Lan Sin Dzyun). Упродовж обраного нами періоду в розвитку фортепіанної освіти в КНР відбулися суттєві зміни. Розглянемо їх більш докладно.

Установлено, що однією з суттєвих змін, що відбулися в музичних традиціях країни у ті часи, стало відкриття значної кількості освітніх музичних установ, важливе місце в яких займала фортепіанна освіта. У переліку таких закладів, передусім, називають: приватні і державні музичні школи, мистецькі факультети при педагогічних інститутах і університетах, консерваторії. Так, у 20-х роках XX ст. за наполегливої праці відомих у Китаї композиторів, педагогів, керівників освітньої галузі – Сяо Юмея, Цай Юаньпея та ін. було відкрито жіноче вище музичне педагогічне училище в Пекіні (1920 р.), Музичні курси при Пекінському університеті (1922 р.), факультет музичного мистецтва Пекінського училища мистецтв (1923 р.). В усіх цих установах були «введені спеціальності фортепіано, вокал і композиція» (Lan Sin Dzyun).

Зауважимо, що свою активну суспільну діяльність зазначені музиканти поєднували з ґрунтовною науковою роботою. Так, Сяо Юмей є автором низки праць з історії музичної культури країни. Серед них: «Гармонія», «Нариси розвитку китайських і західних ладів», «Дослідження про розвиток клавішних інструментів у Китаї» тощо (Lyaо Моуа, 2022).

За загальними висновками багатьох дослідників історії розвитку музичної культури в КНР новий етап у розвитку досліджуваного явища, в межах окресленого нами періоду, пов'язаний із створенням у 1949 р. Китайської народної республіки. Так, Ляо Мой період з кінця 40-х рр. XX ст. визначає як час «формування і розквіту китайського фортепіанного виконавства, значних успіхів і вагомих перемог» (Lyaо Моуа, 2022). Як стверджує науковець, «питання культури і мистецтва стають важливими складовими нової державної політики та ідеології країни» (Lyaо Моуа, 2022).

За даними наукових джерел, після 50-х рр. у Китаї було створено цілу низку нових музичних закладів – коледжів, на базі яких згодом утворювалися консерваторії. Серед них: у місті Ляонін Тяньцзинська консерваторія музики (1958 р.); у місті Ченду – Січуаньська консерваторія (1959 р.); у місті Шеньян Шеньянська консерваторія (до 1958 р. – Північно-східний музичний коледж) тощо. У ці часи при інститутах мистецтв і педагогічних університетах також відкриваються фортепіанні факультети, викладачами яких ставали найкращі випускники консерваторій, визнані в світі виконавці, переможці різних конкурсів. Зазначимо, що викладачами державних консерваторій ставали піаністи, які отримали ґрунтовну фортепіанну освіту за кордоном. Серед них: Лі Цуйчжен, Лі Цзялу, У Леї, Фань Цзишеї, І Кайцзи, Хун Шикуй та інші.

Наголосимо, що з відкриттям цих закладів було закладено основу триступеневої системи навчальних закладів, що надавали музичну освіту: музична школа – музичне училище/коледж – консерваторія (Луао Моуа, 2022). Зазначимо, що випускники консерваторії мали можливість продовжити власну освіту в аспірантурі.

Упродовж 40 – 50-х рр. XX століття на музикальному просторі держави з'являються й перші музикальні збірки, в яких було подано обробки творів для фортепіано китайських народних пісень патріотичного змісту. Серед них видана у 1953 році праця «Збірка обробок для фортепіано китайських народних пісень», автором якої був Лу Хуабай, який зібрав пісні різних провінцій багатонаціонального Китаю. Ця збірка, за висловом сучасних дослідників, стала «вагомим внеском у творче засвоєння фольклорних традицій, що збагатив виразний потенціал фортепіано, його фактурну й звукову палітри» (Tsyp Tsyan, 2011).

Вагому роль у розвитку фортепіанної освіти в КНР у ті часи відігравав й особистісний вплив окремих музикантів-виконавців фортепіанної музики. Так, розвиток фортепіанної освіти у 30 – 40-х рр. XX століття пов'язують із діяльністю випускників Шанхайської консерваторії – Дін Шанде й У. Леї.

У дослідженнях, предметом вивчення яких є традиції музичної культури Китаю, також згадують постать Ін Ченцзуна, який у 60-х рр. XX ст. набув широку відомість в усьому світі як лауреат II премії міжнародного конкурсу П. Чайковського. Саме його називають «одним із головних рятівників» китайської фортепіанної школи. Ін Ченцзун є автором опери «Червоний ліхтарик», у «партитурі якої поряд з інструментами народного оркестру він використав solo фортепіано» (Луао Моуа, 2022).

Як зазначають дослідники, саме навколо Ін Ченцзуна в складні часи «Культурної революції» 60-х рр. XX ст. сконцентрувалися усі тогочасні молоді сили. На площах Пекіну цей музикант «зумів проявити найкращі якості

національного менталітету – мудрість, гнучкість, творчу винахідливість і вірність своєму інструменту» (Луао Моуа, 2022). Саме він очолив колективний творчий проєкт, що створив «революційний фортепіанний концерт» «Huang he» у 1969 році, прем'єра якого ознаменувала «офіційну реабілітацію фортепіано в державі» й була схвально зустрита як партійним керівництвом, так і народом в цілому.

Наголосимо, що події, що відбулися в КНР упродовж XX століття знайшли належне віддзеркалення в національній фортепіанній музиці. Як зауважує Цинь Тянь «китайські композитори втілили на західному інструменті фортепіано велич і красу епохи, що просякнута масовим героїзмом співвітчизників, їх трудовим ентузіазмом, пафосом пошуків й боротьби за побудову ідеального суспільства» (Тсун Туан, 2011).

Певну роль у розвитку фортепіанної освіти в КНР у межах визначеного нами періоду відіграли й перші професійні музичні журнали, час появи яких припадає на 50-ті – 60-ті рр. XX століття. У часописах тих часів, в яких було надруковано низку праць, присвячених аналізу розвитку фортепіанного мистецтва, передусім, називають статті таких китайських педагогів-музикантів як Хун Шикуй «Питання самосійного навчання гри на фортепіано», І Кай-цзю «Мій погляд на розвиток фортепіанного виконавства», «Деякі роздуми про основи фортепіанної техніки», «Про найбільш доцільні й ефективні способи навчання гри на фортепіано» тощо.

Зазначимо, що кількість праць, присвячених теоретичним питанням музики й музичної освіти в цілому, суттєво збільшилась наприкінці XX століття. Так, після Культурної революції в Китаї, упродовж 70-х – 90-тих рр. XX ст., було видано більше ста праць про виконавську методику й майстерність гри на фортепіано. Серед них: «Деякі ланцюги системного викладання фортепіано» (автор – Ляо Найсюн), «Про фортепіанне мистецтво у нашій державі», «Взаємозв'язки традиційного й сучасного музичних напрямів у китайській фортепіанній музиці» (автор – Вэй Тінге); шість книжок «Бесіди про музику з Фу Цуном» (Ай Юй), «Про фортепіанну педагогіку Чжу Гун-і» (автор – Ге Юед), «Фортепіанна педагогіка» (автор – Ін Шичжен), «Шлях до досягнення фортепіанної гри» (автор – Чжао Ццаошен) тощо.

Після подій 70-х рр. XX ст. у розвитку фортепіанної освіти КНР суттєво зросла й кількість музичних закладів, у яких вагому роль було відведено фортепіанній освіті. Підкреслимо, що у ці часи на терені КНР з'явилася й велика кількість приватних музичних шкіл. Серед їх засновників, наприклад, згадують Лю Ші Кунь, за ініціативою якого було створено більше ніж 30 шкіл у різних містах країни.

У цілому, як зазначають сучасні дослідники історії розвитку музичної культури Китаю, період із кінця XX століття це – період «реформ та відкритості» (Луао Моуа, 2022) результатами якого стало реформування системи професійної музичної освіти відповідно світових стандартів; велика захопленість китайського суспільства фортепіанним мистецтвом. З початком нового XXI століття, як наголошує Ма Сіньюань, популярність гри на фортепіано у Китаї «досягла великого розмаху» (Ma Sinyuan, 2019). У переліку фактів, що підтверджують цей висновок, дослідником наведено перелік відомих усьому світу китайських виконавців, що здобули перемоги у конкурсах різного рівня й статусі. Серед них:

- «Лю Ши Кунь – лауреат Другого Міжнародного конкурсу імені П.І. Чайковського, ініціатор відкриття 30-ти музичних шкіл у різних містах Китаю;

- Лі Юньді – переможець конкурсу (Перша премія) Ф. Шопена (Варшава, 2000 р.);

- «найяскравіший виконавець класичної музики» («The New York Times») Ланг Ланг – перші премії на конкурсах у Шеньяні та Пекіні;

- Чен Са – четверте місце на Міжнародному конкурсі піаністів у місті Лідс (Велика Британія, 1995 р.), Четверта премія на XII Міжнародному конкурсі піаністів ім. В. Клайберна (США, 2005 р.);

- Сікіан Лі – лауреат першої премії конкурсу фортепіано «Китайські твори», Міжнародного фортепіанного конкурсу Італії «Імола», конкурсу «Ямаха-Китай», Конкурсу-фестивалю Puigcerda, володарка Гран-прі та спеціального призу Міжнародного конкурсу молодих піаністів імені Володимира Крайнева (Харків, Україна)» (Ma Sinyuan, 2019) та багатьох інших.

Зазначимо, що виконавчу майстерність вище вказаних музикантів було високо оцінено світовою громадськістю. Так, у переліку оцінок віртуозного виконання ними музичних творів читаємо: «сяючу, чітку, енергійну та барвисто освітлену» гру, «багатство та образність інтерпретацій виконуваних творів», «глибоко переконливий моцартіанець», вишуканість гри якого «надає весь спектр стилістики композитора – пафос, блиск та безтурботність» (Тянь Цзян, піаніст-віртуоз, якого було визнано після дебюту в Карнегі-Холі (1989 р.)) (Ma Sinyuan, 2019); «...витончена і зворушлива», «елегантний, тонкий та динамічний виступ із винятковою музичною якістю» (Сікіан Лі); «переконує виразністю і глибоким проникненням у стихію музичної лірики Ф. Шопена» (Чен Са – піаністка зі світовою популярністю) (Ma Sinyuan, 2019).

Подальший розвиток отримали й традиції, що були закладені китайськими композиторами в галузі фортепіанної музики у середині XX століття, в творах яких знайшли своє художнє втілення «геройко-патріотичні

образи». Серед таких композиторів, передусім, варто назвати Люй Чи Міна «Пісня про прапор» (2004), Лонг Ксіана фортепіанний цикл «Батьківщина» (2005) та інших, у творах яких «утверджуються ідеї патріотизму, моральності»; відчувається «...поглиблення уваги до людини», «велике емоційне наповнення», «патріотичний прорив» тощо (Tsyrn Tsyan, 2011).

Обговорення. Проведене дослідження підтверджує висновки вчених про те, що впродовж ХХ століття були закладені основи сучасної фортепіанної освіти в Китаї. Доведено, що вагому роль у цьому процесі відіграли реформи, що були спрямовані на побудову системи музичних навчальних закладів та її відповідність кращим світовим стандартам; вплив лідерів – музикантів-виконавців, педагогів, композиторів – авторів різних музичних творів для фортепіано, навчальних посібників, наукових статей, що заклали основи фортепіанної педагогіки тощо.

Висновки. Таким чином, проведений науковий пошук свідчить про динаміку й наступність у розвитку фортепіанної педагогіки й школи в КНР. У переліку провідних тенденцій, що є характерними для усього процесу змін у фортепіанній освіті КНР упродовж ХХ – на початку ХХІ століття виділяємо: поступове збільшення кількості музичних установ різних типів і форм власності, в яких суттєву увагу приділяється фортепіанній освіті; зростання кількості наукових праць із фортепіанного виконавства й музичної культури в цілому, що заклали основи фортепіанної педагогіки, сприяли підвищенню якості підготовки як молодих виконавців, так і музично-викладацьких кадрів; особистісний вплив відомих в Китаї та за його межами музикантів-педагогів, які стали духовними лідерами свого покоління; суттєве зростання участі випускників фортепіанних шкіл КНР у світових міжнародних конкурсах.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів обраної проблематики. Наступним стане аналіз політики уряду КНР у галузі музичної культури в цілому й фортепіанної освіти зокрема; порівняльно-зіставний аналіз шляхів підвищення якості фортепіанної освіти в КНР й Україні (Druhanova, Bilyk & Yallina, 2021).

ЛІТЕРАТУРА

- Лань Сінь Дзюнь Особливості фортепіанного навчання в КНР. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Вип. 155 С. 180 – 181 <https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/155/43.pdf>
- Ляо Моя Фортепіанний конкурс як феномен музичної культури Китаю: дис. ... канд. наук зі спец. 034 – культурологія/ Національна музична академія України імені П. І. Чайковського. Міністерство культури та інформаційної політики України, Київ, 2022, 218 с. <https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/LYAO-MOYA-DISERTATSIYA-PDF.pdf>

- Ма Сіньюань. Активізація творчої діяльності піаністів з Китаю в контексті світової виконавської культури *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти*, 2019, Вип. 27. С. 161 – 167
- Цинь Тянь. Героико-патриотическая тема в фортепианных сочинениях китайских композиторов. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти* : зб. наук. ст. Харк. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського / ред.-упоряд. Шаповалова Л. В. Х. : «С. А. М.», 2011. Вип. 33. С. 372 – 382
- Друганова О. М., Мартиненко І. І. Внесок інтелігенції Слобідського краю у розвиток національної освіти (історико-педагогічний аспект) : монографія, Х. : ХНАДУ, 2015. 212 с.
- Друганова О. М., Білик В. М., Яліна В. Л. Передумови запровадження компетентнісного підходу до підготовки фахівців у вітчизняній вищій школі (на матеріалах періодичних видань 80 – 90-х рр. XX ст.). *Теорія та методика навчання та виховання*. 2021, Вип. 50. С. 42 -54.

REFERENCES

- Lan Sin Dzyun. Osoblyvosti fortepiannoho navchannya v KNR. [Peculiarities of piano training in China]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedagogichni nauky*. Vyp. 155. S. 180 – 181. Retrieved from: <https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/155/43.pdf> (in Ukrainian).
- Lyao Moya. (2022) Fortepiannyu konkurs yak fenomen muzychnoyi kul'tury Kytayu. [Piano competition as a phenomenon of Chinese musical culture]. Candidate's thesis. Kyiv, 218 s. (in Ukrainian).
- Ma Sinyuan. (2019). Aktyvizatsiya tvorchoyi diyalnosti pianistiv z Kytayu v konteksti svitovoyi vykonavskoyi kultury. [Activation of the creative activity of pianists from China in the context of world performing culture]. *Teoriya i metodyka mystetskoyi osvity*. Vyp. 27. S. 161 – 167 (in Ukrainian).
- Tsyn Tyan (2011). Heroiko-patryoticheskaya tema v fortepyannykh sochynenyyakh kytayskykh kompozytorov. [Heroic-patriotic theme in piano compositions of Chinese composers]. *Problemy vzayemodiyi mystetstva, pedahohiky ta teoriyi i praktyky osvity*. Kharkiv. Vyp. 33. S. 372 – 382. (in Russian).
- Druhanova O. M. & Martynenko I. I. (2015). Vnesok intelihtentsiyi Slobids'koho krayu u rozvytok natsional'noyi osvity (istoryko-pedahohichnyy aspekt). [Contribution of the intelligentsia of the Slobid region to the development of national education (historical and pedagogical aspect)]. Monohrafiya. Kharkiv, 212 (in Ukrainian).
- Druhanova O. M., Bilyk V. M., Yallina V. L. (2021). Peredumovy zaprovadzhennya kompetentnisnogo pidkhodu do pidhotovky fakhivtsiv u vitchyznanyi vyshchiy shkoli (na materialakh periodychnykh vydan' 80 – 90-kh rr. khkh st.). [Prerequisites for introduction of competence approach to training of specialists in domestic higher school (on periodic materials editions 80 - 90's. XX century)]. *Teoriya ta metodyka navchannya ta vykhovannya*. 50. 42-54 (in Ukrainian).

Інформація про автора:

Чжан Цзе

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3045-7645> здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, вул. Валентинівська, 2, м. Харків, Україна, 61166
e-mail: 419785422@qq.com

Information about the author:

Zhang Jie

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3045-7645> PhD candidate of the Department of Education and Innovative Pedagogy of H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Valentynivska, street, 2, Kharkiv, Ukraine, 61166.
e-mail: 419785422@qq.com

Цитуйте цю статтю як: Чжан Цзе. Розвиток фортепіанної освіти в КНР у XX – на початку XXI століття. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2022. № 53. С. 129–138.
DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2022.53.11>

Дата надходження статті до редакції: 14.10.2022

Стаття прийнята до друку: 2.11.2022